

Het Naardermeer, een avontuurtje met de Epson R-D1

Een van mijn eerste kleinbeeldcamera's was een Leica M3, met objectieven van 28 tot 135 mm. Een camera waarmee je lekker ontspannen kon werken. Ik vergeet nooit het harde ratsklik-knal van een 'niet nader te noemen camera' dat de anonimiteitsverdrijvende aandacht van alle stedelingen trok en honderden straathonden gelijktijdig panisch deed janken. De M3 was een openbaring, mensen fotograferen in een stil straatje in Montmartre, het zachte ruisen van de sluiser en het leven dat gewoon dóórging, alsof er geen fotograaf rondhing. De eerste digitale kleinbeeldmeetzoekercamera ter wereld is nu bijna twee jaar oud. Een rapport dat meer over het gevoel van het fotograferen gaat dan over een camera...

Leicagevoel

Voorjaar 1925 werd de oer-Leica geboren. Een kleine meetzoekercamera, met als 'brandstof' 35 mm bioscoopfilm. De maker, Oscar Barnack, kon amper voorzien dat 24x35 mm op 135 film een belangrijk formaat zou worden.

Het fascinerende Leica meetzoekerconcept werd in de loop van de daaropvolgende tachtig jaar door vele fabrikanten nagevolgd. Enkele namen: Nikon, Canon, Contax, Konica, Voigtlander en Zeiss. Uit Rusland stamden de erg goedkope en de uiterst matige Zorki, Mir en Fed. Er zijn in totaal zo'n 400 objectieven voor gemaakt die nieuw of tweedehands op de markt zijn. De Leica M39 schroefdraad en later de Leica bajonet werden wereldstandaarden. Voor elk wat wils dus. Zoals de oude 28 mm 5.6 Summaron met Leica M39 schroefdraad die zich met M-bajonetadapter uitstekend leende voor romantische fotografie, heel mooi vignetterend bij volle opening, niet tegenop te fotoshoppen.

De meetzoekercamera werd het gereedschap voor de reportage-, moderen persfotograaf. Voor Cartier-Bresson, Ed van der Elsken, Robert Capa, Werner Bischof, Philip Jones Griffith en vele anderen, omdat er razendsnel en onopvallend met de kleine, lichte en compacte toestellen kon worden gewerkt.

De Epson R-D1 wekte weer het 'Leicavakgevoel' in mij op. Deze op basis van de Bessa R2 (Cosina/Voigtlander) geconstrueerde camera werd op 11 maart

2004 geïntroduceerd op de Cebit, op een computerbeurs! Dat riekt sterk naar consument. Het prijskaartje rook echter professioneel en tussen de feestdagen en de dead line van ons blad gaf ik mezelf een reportageopdracht: het Naardermeer. Op pad, gewapend met de door Epson's PR-bureau Solid Ground verstrekte R-D1, een vreselijk mooi Sandisk SD kaartje dat direct in een USB aansluiting kan worden geprikt en een paar Carl Zeiss ZM objectieven, bereidwillig ter beschikking gesteld door Hans Cornet van Hasselblad Benelux (wereldwijd verdeler van de Zeiss Ikon). Alleen het weer, groezelig grauw en rond het vriespunt, omstandigheden waaronder een fotograaf zucht en een elektronische camera zich kan bewijzen.

Lichtgewicht kwaliteit

Met het amper 50 pagina's tellende instructieboek, geflankeerd door een glaswijn, weet je in een kort avondje al hoe alles werkt. De camera kent alle noodzakelijke instelmogelijkheden zonder ingewikkelde toeters en bellen.

Het hele circus, drie Biogons (21, 28 en 35 mm), een 50 mm Planar en ten overvloede een groothoekhulpzoeker, paste riant in de zakken van mijn jack, er bleef zelfs ruimte over voor tachtig boterhammen met pindakaas. Ik zag mezelf transpirerend rondsjuouwen met een camera-uitrusting van totaal 1590 gram! Mijn DIX zonder glaswerk is al net zo zwaar en te groot voor je zakken. Het belachelijk

kleine Li-Ion accu-tje van de R-D1 gaat gemiddeld 600 opnamen mee, omgerekend 16 kleinbeeldfilms! Voeg hier zes SD kaartjes van 1 Gieg bij en je kunt in RAW een dikke dag aapjes kijken terwijl je iedereen uitlacht.

Reservaat

Guur weer dus, donkerder kan een Timofeeff het niet bedenken. Wanneer ik 's middags bij het Naardermeer kom en aan de wandeling begin, komt na een half uurtje ineens een zeer flauw laaghangend winterzonnetje door.

Eiken langs het pad worden aan de ene kant stevig verlicht, de andere kant blijft diep donker. Opnemen in RAW, geen verscherping (da's immers uitgevonden voor de pre-pressers) en lekker knutselen met zij- en tegenlicht, hier mogen de R-D1 en de Zeisslensjes zich helemaal gaan bewijzen. De automatiek schakel ik uit, ik heb bij automaten altijd het gevoel dat ik word belazerd. De belichtingsmeting van de R-D1 blijkt onverwacht zo nauwkeurig, dat ik mijn Variosix na 10 minuten maar wegstop.

Terug naar het onderwerp. De aanleiding voor de bekende bioloog Jac. P. Thijsse (van de Verkade albums) om samen met co-auteur Eli Heimans in 1905 de Vereniging Natuurmonumenten op te richten was de gemeenteraad van Amsterdam. Deze maakte toen al de traditioneel geworden domme en te dure plannen. De bedoeling was om van het Naardermeer een hoofdstedelijke vuilstort te maken.

De kersverse Vereniging kocht gebied op en bestempelde dit tot reservaat. Omdat de gifvaten ergens moesten blijven werden ze gedumpt in het nu zwaar verontreinigde Volgermeergebied ten noorden van de hoofdstad. Zo kregen we er later een gifschandaal bij, dus echt wijzer werd de natuur er niet van.

Het Naardermeer is ingeklemd tussen zes banen snelweg en een portie Bussum met hele stukjes Naarden. Er snijdt dwars door het reservaat een drukke spoorlijn. Maar door een uitgekookt waterbeheer is er een charmant polderachtig natuurgebied ontstaan dat onderdak biedt aan de grootste aalscholverkolonie van West Europa, aan grauwe ganzen, aan enkele eendensoorten en soms wandelaars die de rondwandeling van 17 kilometer gretig maken. Deze creaturen laten zich niet door de spoorweg verjagen. Denk je de herrie van verkeer en trein weg, dan heerst er een weldadige rust. Ik besluit dat ik maar ga voor oorbeschermers met opdruk van Natuurmonumenten.

'De Machine', koffie en bestjes

Vanaf de Naardense 'ingang' gaat de wandeling naar De Machine, een voormalig stoomgemaal. Een aardige mevrouw schenkt, wanneer zij daar zin in

heeft, in haar garage warme dranken aan uitgeputte wandelaars en biedt hen zelfgemaakte Ansichtkaarten te koop aan.

De mevrouw moet er aan geloven en wordt welwillend op de kiek geslingerd. Lekkere grote onderwerpsomvang, de camera trekt zich hier niets van aan, maar klikt vriendelijk tegen de uitbaatster. Op mijn vraag over de verkeersherrie: "Nee, van de grote weg heb je hier normaal niet zoveel last. Meestal staat de wind de andere kant op en dan hoor je niets. Op de hoorzitting heb ik geopperd om de nieuwe weg niet langs het reservaat te leggen, maar op pijlers over het water, van Almere naar Amsterdam." Nog één kiek, de histogrammen op het heldere display beloven veel goeds en later zal blijken dat het pretentieloze portretje dat ik van de dame heb gemaakt verrassend scherp is.

De weg gaat verder langs een fascinerende oude eik. De twee wandelaars hebben niet in de gaten dat ik hen meefotografeer. Gewoon een groothoek er voor en een tele-smoel trekken. Ze stoppen even kort: 'Fotografeert U de bestjes in de schors?' Ja, houd dan je gezicht maar eens in de plooi. Zij leggen omstandig uit dat ze de rondwandeling vanaf station Bussum naar station Bussum maken. Wanneer ze verder gaan, verlies ik mezelf weer helemaal in lekker plaatjes maken. Ik vergeet zelfs de histogrammen, dat blijkt achteraf ook niet nodig te zijn geweest.

Wasgoed en zonsondergang

Verderop word ik bij een boerderijtje en een werkplaatsje door een heus Natuurmonumentaal Toilet verwelkomd. Na de noodzakelijke pauze ga ik verder om dan bijna door twee ligfietster-

roristen uit de lucht te worden gehaald. Geen dode hoekspiegels, dus missen ze mijn gelukwensvinger

Verderop bij het bruggetje haalt een aardig mevrouw de was binnen. Lekker rood/groen jasje, klik, en dan contact: "Het wonen hier is geweldig, maar van die snelweg heb je hier erge last. Wanneer de wind verkeerd staat stinkt het hier zelfs, en staat deze de andere kant op dan 'geniet' men in Muiderberg." Het wordt schemerig en erg koud, ik maak nog een foto van het voortrazend verkeer op de A1 en van een hoogspanningsmast met ganzen en schapen. Dan morgen maar weer verder.

Stralend weer versus diep duister

De volgende middag is het prachtig weer. Behalve een gehaaste natuurfotograaf (contradictie?) en een voortijlende mountainbiker (hallo, dit is een polderhoor) kom ik niemand tegen.

Zelfs vogels laten zich niet zien dus 'pak' ik vanuit de uitkijkhut spoortrein in 't wild. Het licht is ongelooflijk mooi. Ik besluit de zonsondergang af te wachten. Pesterig maak ik tegenlichtopnamen met de zon recht in de lens. Camera en objectief houden zich goed, de hoge lichten (de zon) liggen rond de drie maal 250 RGB, er is nog net tekening in de schaduwen. Probeer dat maar eens met een diafilm. Het is inmiddels aardedonker wanneer ik langs de Amstel kom. De beeldruis blijkt bij 1600 ISO en zonder beeldruisonderdrukking zeer acceptabel. Later maak ik daarom nog een 1600 ISO-proefje in de huiskamer mét ruisonderdrukking, nog beter.

De bijgeleverde software is prima. Voor Windows is er Epson Photo RAW en een Epson RAW plug-in voor Photoshop. Mac bezitters (vanaf OS 10.20) moeten het alleen met de Epson RAW plugin voor Photoshop doen. Adobe's Camera Raw Plugin (mijn voorkeur) is voor Epson ook bruikbaar evenals de DNG convertor. En nog een cadeautje voor de kinderen:

Photoshop Elements zit in de bundel. De JPEGs komen uit de camera met sRGB profiel. Ik hang er gewoontegetrouw het Adobe 1998 profiel aan, maar iedereen mag ze natuurlijk ook zo laten.

Techniek en humor, knipoog naar het verleden

Een kale R-DI krijgt voor €2500,- ex een eigenaar. De camera is dit bedrag naar mijn mening meer dan waard. De APS-formaat chip is goed voor 6 Mp. Met een beelduitvoer in RAW van krap 10 Mb is de R-DI een kwalitatief goede oplossing voor fotografen. De andere bestandsgrootten: 2240 x 1488 JPEG 1/4, 1,5 Mb; 3008 x 2000 JPEG 1/4, 3 Mb. De heldere ingespiegelde kaders corrigeren goed op parallax en zijn met de meetzoeker ook in de schemer goed bruikbaar. Er zijn kaders voor drie brandpunten, 28, 35 en 50 mm. Voor een 18 mm heb je (factor 1,5) een traditionele hulpzoeker voor 28 mm nodig. Verwarrend kan zijn dat sommige nieuwe hulpzoekers de werkelijke brandpuntaanduiding voor het APS formaat meekrijgen, in dit geval dus 18 mm, opletten bij aanschaf. Wordt de meetzoeker ingesteld op de hyperfocale afstand dan is de scherptediepte zo groot dat je alleen maar door de hulpzoeker hoeft te kijken.

En dan hier mijn oude 'Leica-truc': Het zoekerbeeld is groter dan het grootste kader en dit komt ongeveer overeen met een beeldhoek van om en nabij zo'n 70 graden, bruikbaar voor een supergroothoek. Dus een hulpzoeker is niet altijd noodzakelijk. 'Duitse' objectieven hebben veelal een mooie geleidelijk verlopende scherptedieptekarakteristiek. De Carl Zeissobjectieven zijn goede voorbeelden, zie de opname van het groene mos. De meeste objectieven van Japanse origine 'knallen' in een keer de scherpte in en er weer uit, goed voor sportfotografie, maar ze vermoorden subtiele sferen. Zoomobjectieven zijn

onpraktisch voor meetzoekercamera's al is er een alternatief, de asferische Leitz Tri Elmar f/4 met drie brandpunten, 28, 35 en 50 mm.

Mooi voor available light zijn de Leitz Noctilux 1.0 / 50 en de Voigtlander Nokton 1.2 / 50. Zacht tekenend doen deze met een paar stops diaframeren bijna niet onder voor een 2.0: bij kaarslicht uit de hand werken met ISO 100 is echt een sensatie. De grote kracht van de R-DI ligt tussen supergroothoek en matig tele. Voor brildraggers zoals ik kan een meetzoeker lastig zijn, maar je went er snel aan. De bestanden worden in twee (JPEG) tot vier (RAW) seconden weggeschreven, alleen wanneer je erg je best doet kun je het toestel 'klemzetten'.

Ten slotte wat technische humor, een knipoog naar het verleden. De camera heeft een heuse transporthendel om de sluitert te spannen en een raszuivere filmterugwikkelknop om door de menu's en beelden te 'lopen'. Bovenop zetelt een horlogeachtige archaisch aandoende wijzerplaat met drie naaldjes voor kwaliteit, opnameteller en accustatus, prettig en erg overzichtelijk. Het heldere display kan worden uitgeklaapt en wordt daarna omgedraaid en teruggeklaapt zodat het goed beschermd is. Het woord design ligt om de hoek. Kortom, die comfortabele R-DI én de Zeissobjectiefjes staan nu onvoorwaardelijk hoog op mijn verlanglijstje.

De R-DI en enkele gebruikers:

<http://www.epsonrd1.de/> of

<http://www.epsonrd1.co.uk/>

Zeiss objectieven:

<http://www.hasselblad.se/products/level2.asp?seclid=1141>

Over hulpzoekers:

www.cameraquest.com/epson_rd1_VF.htm

Naardermeer:

<http://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden.jsp?n=35841>

Voor meer foto's Naardermeer:

www.jurnijkerk.com

Even bellen met Eddy van Wessel. Hij nam de R-DI mee op een reis van 9000 kilometer, langs de kusten van het door de tsunami getroffen Azië. "Die R-DI, eindelijk een modern toestel waarmee je weer écht kunt gaan fotograferen. Ik wil geen digitaal deskundige zijn, ik ben gewoon fotograaf. Mijn Leica's, een M3 en een M6, liggen nu helaas in de hoek, de objectieven worden natuurlijk druk gebruikt. De kwaliteit van dit concept is subliem, geen last van hitte of stof en je blijft low profile, ideaal in landen als Iran en Irak. Een favoriet objectief is een oude Voigtlander Heliar 15 mm met schroefdraad. Verder zitten in mijn uitrusting: een Epson P2000 Multimedia Storage Viewer, een palmtop om de beelden weg te sturen, 8 accu's en een paar SD kaartjes. Ik werk met handbediening, laag contrast en zwart/wit RAW. Voor fotofestival Naarden werden één meter brede prints gedrukt door Epson. Bijna niemand kon geloven dat het uit dat cameraatje kwam. En 't zag er uit als gefotografeerd op Tri X film.

www.fotograaf.com/wessel